

*Іваненко А. М., бакалавр, Бовсуновська А. С., бакалавр,
Діденко А. С., бакалавр, Дзикович Т. А., доц.*

Київський національний університет технологій та дизайну

МИСТЕЦТВО СТВОРЕННЯ ТЕКСТИЛЬНИХ ПАННО

Анотація. Стаття досліджує історію розвитку декоративних панно, як одного з найдавніших елементів інтер'єру, що поєднує культурну спадщину й сучасні мистецькі підходи. Описуються ключові етапи становлення панно, від первісних зразків у печерах до складних композицій епохи Відродження, а також сучасних технік, зокрема використання текстильних матеріалів і апсайклінгу. Особлива увага приділяється розвитку текстильних панно в Україні, де їх створення має глибокі традиції, пов'язані з народним мистецтвом, і сучасні трансформації, спрямовані на поєднання естетики та екологічності.

Ключові слова: текстильні панно, декоративно-прикладне мистецтво, інтер'єрний дизайн, апсайклінг.

Ivanenko A. M., Bovsunovska A. S., Didenko A. S., Dzykovych T. A.

Kyiv National University of Technologies and Design

THE ART OF CREATING TEXTILE PANELS

Abstract. The article explores the history of decorative panels as one of the oldest interior elements, combining cultural heritage and modern artistic approaches. It outlines the key stages of panel development, from early examples in caves to complex compositions of the Renaissance era, as well as contemporary techniques, including the use of textile materials and upcycling. Particular attention is given to the evolution of textile panels in Ukraine, where their creation is deeply rooted in folk art traditions and modern transformations aimed at merging aesthetics with sustainability.

Keywords: textile panels, decorative arts, interior design, upcycling.

Вступ. Бажання урізноманітнити інтер'єр і зробити його унікальним, стильним і досконалим властиве людині з дуже давніх часів. Багатокрокові етапи розвитку унікального мистецтва, одним з найдавніших способів прикрашання внутрішнього простору житла, що зберігся до наших днів, що широко використовується і досі, є декоративне панно. Декоративно-прикладне мистецтво (від лат. «прикрашати») – це мистецтво створення предметів побуту, покликаних задовольняти як практичні потреби людей, так і їхні художньо-естетичні запити [1]. Свій початок панно почало з глибокої давнини і розвивалося протягом століть. Декоративні панно – це панелі, відокремлені від поверхні стіни рельєфними або плоскими декоративними елементами чи рамками. Панно часто є композиційним центром інтер'єру, визначаючи його характер і стиль. Декоративна композиція залишається унікальним витвором мистецтва, зі своєю стилістичною мовою декоративних і антропоморфних форм, результатом еволюції смаків і техніки [2].

Постановка завдання. Сьогодення сучасного панно свідчить про рух та неоднозначність підходу до технічних засобів, вихід за межі камерності, розмивання жанрових структур. Використання традиційних технік та сучасних, в композиції декоративного панно в поєднанні з вільним трактуванням текстильних матеріалів на будь-який смак. Сучасні художники мають багато нових можливостей для реалізації своїх найоригінальніших творчих задумів, що дивують різноманіттям форм, яскравою образністю, своєрідністю виконання, виразністю колірних, пластичних, композиційних рішень, єднанням корисності і краси. Не випадково інтер'єрні панно сьогодні користуються величезним попитом серед людей з усіх верств суспільства. Крім того,

величні монументальні композиції з року в рік продовжують з'являтися на міських вулицях і площах.

Метою роботи є дослідження історії розвитку декоративних панно, як одного з найдавніших елементів інтер'єру, а також розробка сучасних текстильних панно з використанням нових технік, зокрема використання текстильних матеріалів та апсайклінгу.

Результати досліджень. Перші панно були знайдені в печерах, де кам'яні стіни прикрашали малюнками рослин, тварин та різними явищами. Ніхто не знає, чи призначалися вони для прикраси житла, фіксації побаченого або захисту від злих духів. Пізніше з'явилися кам'яне облицювання, мозаїка, фреска, барельєф, ліпнина та венеціанська штукатурка. Цей вид творчості став невід'ємною частиною культурного розвитку [3].

В епоху Відродження (XV–XVI століття) панно стало одним із головних видів мистецтва, яке використовували для декорування палаців, церков, громадських будівель і приватних осель та стрімко розвивалося спочатку в Італії, а потім і в інших європейських країнах. У цей період відроджувався інтерес до античної культури, а також розвивалися нові техніки й підходи до створення художніх композицій. Панно було тісно пов'язане з розвитком фрески, яка була найпопулярнішим видом декоративного живопису епохи. Панно Відродження часто мали монументальний характер і могли займати всю поверхню стіни або стелі. Особливу увагу приділяли деталям художники зображували сцени з міфології, релігії або історії з великою кількістю персонажів, архітектурних елементів та пейзажів.

Прикладом панно в епоху відродження є: Сікстинська капела (італ. Capella sistina) – папська каплиця у Апостольському палаці, споруджена у XV ст. на замовлення папи Сікста IV. Інтер'єр оформлений знаменитими фресками Мікеланджело («Створення світу», «Страшний суд») (рис. 1а) [4].

а)

б)

Джерело: представлено автором на підставі [4, 5].

Рис. 1. а) Сікстинська капела, папська каплиця у Апостольському палаці;
б) Афіньська школа, Рафаель Санті

Фрески представляють чотири її області: «Афіньська школа» – філософію, «Диспут» – богослов'я, «Парнас» – поезію, а «Мудрість, помірність і сила» – правосуддя. Найкращою з усіх фресок станції одностайно визнається «Афіньська школа» – одне з найбільших творів ренесансного мистецтва в цілому та Рафаеля зокрема (рис. 1б) [4].

В античну епоху панно було важливою частиною декоративного мистецтва того часу. У Стародавній Греції та Римі була поширена практика виготовлення смальтових мозаїчних панно для храмів і знатних резиденцій. Пізніше ця традиція плавно перейшла

до Візантійської імперії, а звідти – до країн Західної Європи. Панно виготовлялися в різних техніках, від фресок до мозаїки, відображаючи культуру цих цивілізацій. Грецькі фрески часто мали міфологічні сюжети, сцени з життя богів і героїв, а також зображення повсякденного життя – свят, урочистих процесій і спортивних змагань. Інший популярний вид мистецтва того часу були – мозаїки. Мозаїка - зображення чи візерунок, виконаний з кольорових каменів, керамічних плиток, скла тощо. Мозаїки Древньої Греції часто мали геометричні орнаменти, сцени з природи, а також зображення людей і тварин. Римляни в свою чергу перейняли традицію створення фресок у греків, розвиваючи цю техніку до нового рівня. Римські фрески відзначалися реалістичністю та використанням перспективи, що додавало зображенням більш глибокого сенсу. Численні зразки фресок, мозаїк і барельєфів, що збереглися і передали ідею панно до наших днів.

Вілла Адріана (Тіволі, Італія) – величезний палацовий комплекс римського імператора Адріана, який містить численні панно у вигляді мозаїк, що зображають міфологічні сцени і декоративні орнаменти. Ось одна з них яка збереглася до наших днів (рис. 2) [6].

Джерело: представлено автором на підставі [6].

Рис. 2. Чорно-біла мозаїка з геометричними та рослинними мотивами, Госпіталія, вілла Адріана

Розвиток текстильного панно в Україні можна поділити на кілька періодів, що відображають різні етапи цього мистецтва. Традиційні текстильні панно мають глибоке коріння в українському народному мистецтві та ремеслах. До відомих прикладів належать весільні рушники, які виготовляли в Закарпатті та інших регіонах України. Ці рушники, прикрашені витонченими візерунками та яскравими кольорами, використовувалися як обереги під час весілля, свят та обрядів. Для їх створення застосовувалися різні техніки, зокрема вишивка, в'язання, аплікація.

Соціалістичний період (1920–1990-ті роки) ознаменував новий етап розвитку текстильного панно, коли Україна була частиною СРСР. У цей час створювалися великі текстильні панно для оформлення публічних просторів, декорування громадських подій та виставок. Виготовлення таких панно було колективною роботою художників і майстрів, які використовували сучасні на той час матеріали та техніки: ткацтво, вишивку, аплікацію, друк на тканинах. З початком незалежності України у 1991 році текстильне мистецтво продовжує розвиватися, освоюючи нові техніки та підходи. Зокрема, завдяки

сучасним технологіям, таким як цифровий друк на тканинах, стало можливим створення складних багатоколірних зображень [7].

На основі дослідження та аналізу наукових робіт з даної теми розроблено текстильне панно в стилі апсайклинг [8–10]. Особливостями проектування даного панно є поєднання як традиційних, так і сучасних методів розробки та виготовлення. Кожен етап цього творчого шляху важливий, адже саме він визначає, як буде виглядати кінцевий результат і як зберігатимуться всі характерні риси текстильного панно. Етапи розробки авторського текстильного панно включають:

1. Розробка ескізу. Це важливий етап, оскільки саме ескіз визначає загальну композицію панно, кольорову гаму та розташування всіх елементів. В роботі продумано та проаналізовано кожен елемент для створення гармонійної, виразної та цілісної композиції. Ескіз є основою для технологічного процесу, адже від нього залежить, як буде виглядати кінцевий результат (рис. 3).

а)

б)

в)

Джерело: авторська розробка

Рис. 3. Етапи розробки авторського текстильного панно – а), б); авторське панно – в)

2. Підбір матеріалів. Після розробки ескіз, необхідно перейти до підбору матеріалів. Це важливий етап, оскільки текстура, колір і міцність тканин впливають на вигляд та довговічність панно. Обрано саме ті тканини, які підходили для створення бажаного ефекту. Кожен матеріал був ретельно підібраний відповідно до техніки, яку обрано для виконання панно.

3. Підготовка основи. Наступним етапом стала підготовка основи для панно, яка була виготовлена з пінопласту. Це дозволило забезпечити легкість та міцність панно, а також створити основу, що добре тримає форму і є зручним для подальшої роботи з тканинами та декоративними елементами.

4. Техніка виконання. На цьому етапі використано різні техніки для створення унікальних деталей панно. Основою служить тканина, яку обережно заправлено у пінопласт, щоб закріпити її в потрібному положенні. Для декору застосовано елементи з різною технікою виготовлення: ялинки, що зв'язані із пряжі, надають об'єм та текстуру, додаючи панно теплоту та природний вигляд, будинки пошиті з тканини, що підкреслює майстерність і витонченість роботи. Всі ці елементи поєднані в єдину композицію, що надає панно глибини і динамічності (рис. 3а).

5. Виготовлення панно. Після підготовки та виготовлення всіх елементів почався основний етап виготовлення панно. Цей кропіткий процес потребує великої уваги та терпіння, оскільки кожен елемент вимагає ретельної роботи для того щоб панно набуло чітких форм і виразності.

6. Деталізація та корекція. Коли основна частина панно готова, ми приступили до етапу деталізації та корекції. Етап перевірки всіх елементів до відповідності розташування, додавання дрібних акцентів та коригування деяких частини, що потребують уточнення. Приділено увагу кожній дрібниці, щоб композиція виглядала завершеною та гармонійною (рис. 3б).

7. Презентація готового виробу. Коли всі елементи панно закріплені, а рамка встановлена, відбувається фінальна перевірка якості роботи. Завершене панно має гармонійний вигляд, багатий на деталі та текстури. Воно готове стати унікальною прикрасою інтер'єру, підкреслюючи стиль, оригінальність і художній смак автора (рис. 3в).

Сьогодні панно продовжує вражати своєю багатогранністю, естетичністю та здатністю об'єднувати традиції з сучасністю. У новітньому інтер'єрі декоративні панно виступають не лише елементами оформлення, а й важливими акцентами, що надають простору особливу атмосферу та характер. Різноманіття технік, матеріалів та стилів дозволяє створювати панно, які підходять до будь-якого стилю – від класики до мінімалізму.

Кожне панно, будь то текстильне, мозаїчне чи графічне, несе в собі емоції, історію та культурну спадщину. Такі твори стають джерелом натхнення, викликають теплі почуття та занурюють в атмосферу мистецтва. Тому, незалежно від форми та стилю, панно залишаються важливою частиною нашого культурного та художнього життя, зберігаючи традиції і водночас відкриваючи нові горизонти для творчих експериментів.

Висновки. Панно в інтер'єрі – це не просто декор. Це справжнє мистецтво, яке, пройшовши крізь віки, продовжує еволюціонувати та радувати нас своєю неповторністю і магією. Завдяки панно будь-який простір може перетворитися на витвір мистецтва, де краса поєднується з практичністю, а сучасність перегукується з багатовіковими традиціями.

Список використаної літератури

1. Декоративно-ужиткове мистецтво: словник. Т. І. Запаско Я. П. (керівник авторського колективу). Львів: Афіша, 2000. 316 с.
2. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкович М. Є. Декоративноприкладне мистецтво. Львів: Світ, 2010. 272 с.
3. Шелест Л.В. Створення декоративних елементів в інтер'єрі. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/6174/1/%D0%A8%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D1%81%D1%82%20%D0%9B..pdf>.
4. Сікстинська капелла. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%96%D0%BA%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%BA%D0%B0%D0%BF%D0%B5%D0%BB%D0%B0.
5. Афіїнська школа. Рафаель. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D1%84%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0_\(%D0%A0%D0%B0%D1%84%D0%B0%D0%B5%D0%BB%D1%8C\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D1%84%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0_(%D0%A0%D0%B0%D1%84%D0%B0%D0%B5%D0%BB%D1%8C)).
6. Вілла Адріана. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%96%D0%BB%D0%BB%D0%B0_%D0%90%D0%B4%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BD%D0%B0.

7. Мельничук П. О. Декоративне панно (художній текстиль). URL: <http://surl.li/mxhzhf>.
8. Дзикович Т. А., Галавська Л. Є., Бовсуновська А. С., Михайлюта А. О. Текстильне панно, як елемент сучасного декору приміщень. *II Міжнародна науково-практична конференція "Синергія науки і бізнесу у повоєнному відновленні регіонів України"*, м. Херсон, 24-26 квітня, 2024 року. С. 202–207.
9. Дзикович Т., Галавська Л., Масюк А. Дизайн-проекування текстильного панно. *Актуальні проблеми сучасного дизайну: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Київ, 27 квітня 2023 року. У 2-х т. Т. 1. Київ: КНУТД, 2023. С. 191–192.
10. Дмитрик О. М., Дзикович Т. А., Масюк А. І., Олефіренко С. М. Панно у дизайні інтер'єрного простору. *НАУКА, ОСВІТА, БІЗНЕС: сучасні виклики та сталий розвиток = SCIENCE, EDUCATION, BUSINESS: modern challenges and sustainable development: збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Мукачєво, 30 березня 2023 року. Мукачєво: Вид-во МДУ, 2023. С. 26–27.